

DGUV MALMÖ 1968-2018

"Tempus Rerum Imperator" - Tiden alla tings härskare

Peter Borgelin

Redan 1967 sonderades intresset för en klocksamlarförening i södra Sverige och i januari 1968 samlades ett antal urentusiaster i Kungens kammare på Malmöhus slott för att bilda föreningen De Gamla Urens Vänner i Malmö.

Den första styrelsen bestod av:

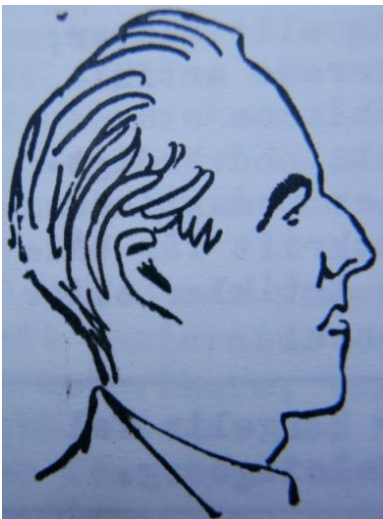
Albin Schaefer (ordförande)

Karl Frank (vice ordförande)

Hans Larsson (kassör)

Ingvar Månsson (sekreterare)

Johan Jönsson (vice sekreterare)

Bertil Norin, porträtt 1982

Bertil Norin övertog ordförandeklubban 1969 i samband med att Albin Schaefer flyttade till Umeå. Bertil visade sig vara en alldeles utmärkt ordförande och med bravur skötte han ordförandeskapet till 2010 då han på egen begäran bad om att få trappa ner. Peter Borgelin, som varit med i styrelsen sedan 1983, valdes samma år till ny ordförande.

Lokaler

Kungens kammare på Malmö museum, Slottskaféet samt Handelsklubben i Malmö fungerade som mötesplatser de första åren. Därefter nyttjades Druidlogens lokaler på Västergatan en längre

tid. Vi hade möten på Rönneholmsgården, Sjöfartshotellet, Rådhuskällaren, Pub Vagabond, Esso Motorhotell, Scandic Hotell, Restaurang The Golden Days, samt Hotell Jägersro. 1990-2014 vistades vi mestadels i Kronprinskomplexet, dels hos Restaurang Översten belägen högst upp i Sveriges högsta bostadshus, byggt 1964, dels i Kronprinshallen som låg i bottenplanet. Vi blev husvilla när Kronprinsen bytte ägare men lyckades hitta en bra lösning hos vår nuvarande värd, anrika Hotell Kramer vid Stortorget i Malmö.

Antal medlemmar

Efter 10 år uppgick medlemsantalet till 35. Idag är vi cirka 70.

Klubbnål

En föreningsklubbnål med en oroklove som symbol erbjöds medlemmarna så långt lagret räckte. Det var vår medlem Kurt Lundberg som ritade dekoren 1984.

Tidigare jubileum

En "supé med dans" anordnades på restaurang Kung Karl vid Stortorget i Malmö när föreningen fyllde 10 år.

Föreningens 20-årsjubileum uppmärksammades med en middag i Hantverksföreningens lokaler i Limhamn där vår färgstarke medlem Inge Willman svarade för matlagningen.

I samband med att föreningen firade 30 år inköptes en boettkniv med jubileumsgravyr, vilken delades ut till alla medlemmar. Vid föreningens 40-årsjubileum så fick medlemmarna en kvalitetslupp, även den med jubileumsinskriftion!

Aktiviteter jubileumsåret 2018

Vi planerar för en jubileumsutställning på Regionmuseet i Kristianstad under september månad. Föredrag, bedömning av allmänhetens ur, arbetande urmakare m.m. står på programmet. Vi siktar även in oss på en jubileumskväll i höst med en resumé av åren som gått och avslutar med en festmåltid.

Mötesverksamhet i Malmö – ett ”ur-val”

- Amerikanska fickur
- Apostlaverket från Trelleborg
- Armbandsur (olika teman varje gång)
- Bornholmsur
- Flammenvillegången, "Ett auktionsinköp med Surpris"
- Dalmasen som blev fransk hovurmakare (André Hessén)
- Danska fickur
- Dokumentation och försäkring av ur
- Dollarur
- Elgin
- Elektromekaniska ur
- En prisbelönt gångmodell
- En urmakarfamilj tourbilloner, karuseller och andra precisionsur
- Fickurens kedjor och nycklar
- Fotografering av ur
- Fredmans tid
- Galileos pendelgång

- G. Becker, Junghans och Lenzkirch
- Glashütte då och nu
- G.W Linderoth
- Halda Fickurfabrik
- Medlemmarnas afton (varje år)
- Kronometern och Observationsuret
- Litteratur
- Malmöurmakaren Per Bengtsson
- Omega-afton
- Paul Ditisheim
- Precisionspendelur
- Proletäruret
- Repeterur och ur med självslag
- Silver
- Secticon (elektromekaniskt urverk)
- Skeppskronometern
- Skånska urmakare
- Spiraler och balanser
- Stoppur
- Stämgaffelur
- Tidiga engelska fickur
- Tipstävlingar (återkommande)
- Tornur
- Udda gångsystem
- Urmakardynastin Jürgensen
- Urmakeriverktyg
- Urställ
- Urtavlor
- Ur med kronometergång
- Urteknik i teori och praktik
- Ur från Småland
- Ur med spelverk
- Ur från Östergötland
- Verktyg och maskiners användning
- Victor Kullberg, "Kronometerkungen"
- Väckarur
- Årsur
- Öststatsur

Några personliga minnen

Det var sensationellt när Thure Hammarlund, son till Henning Hammarlund, dök upp på ett möte och förevisade faderns eget fickur, Halda No 0! Uret förvärvades av Sveriges Urmakareförbund.

Sven Sandströms föredrag: "Erfarenheter och minnen från skolor och utbildning. Vad är precision?" 1981 samt "Urproduktion och skola i Glashütte" 1984, återspeglade Svens unika erfarenheter.

Föredrag om tourbillon-ur av Ivar Bröchner och Björn Zetterström och förevisning av två fickur med tourbillon.

Gunnar Pipping presenterade sitt omfattande bokprojekt "Sidenblad 3" 1986. Projektet resulterade i referensverket "Urmakare och Klockor i Sverige & Finland" som publicerades 1995.

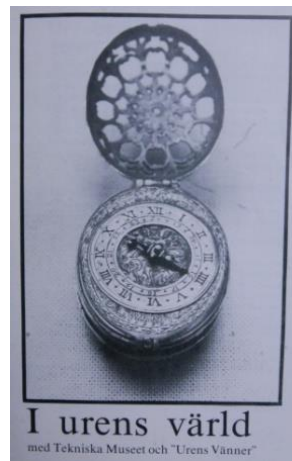
Utflykter - ett "urval"

- Asmundtorp, smedjan
- Borensberg, Urmakarskolan, Urmuseet
- Bornholm
- Bäckaskogs slott
- Ebbamåla, Ebbamåla Bruk
- Fjellie, Emil Ahrents astronomiska ur
- Helsingborg, Kulturmagasinet
- Höja, telemuséet
- Hässleholm, Hässleholms filfabrik
- Hässleholm, Utställningen "Klockrent"
- Karlskrona, Marinmuséet, Marinbasen
- Kristianstad, Grönroos silversmedja
- Köpenhamn, Nationalmuseum
- Köpenhamn, Rosenborgs slott
- Köpenhamn, urutställning Rundetårn
- Lund, "Horologium Mirabile Lundense"
- Lund, Kulturen
- Ringsted, Urmakarskolans Jubileumsutställning.
- Rydaholm, Bil- Musik och Leksaks-museum
- Ryd, Trastes Musikmuseum
- Råå, Marinmuseum
- Skurup, Johanna Museet
- Stockamöllan, industrimuseum
- Svaneholm, Svaneholms slott
- Svängsta, Halda Fickurfabrik
- Trelleborg, Trelleborgs Museum
- Ystad, klockgjuteri
- Ystad – klostret, urutställning
- Århus, Den Gamle By

Utställningsverksamhet

1981 Malmö - Tekniska museet
"I urens Värld" (10 veckor)

Huvudansvariga var Albin Schaefer, Bo Ekström och Ingvar Månsson.

Utställningskatalog 1981

1988 Degeberga, hembygdsgården
Tema skånska ur (helg)

1989 Smygehamn, Hemmesdynge
Tema gamla ur (helg)

2005 Degeberga, hembygdsgården
Ur av alla de slag (helg)

2008 Kristianstad Regionmuseet
Ur från Kristianstad m.m. (6 veckor)

Peter Borgelin & Staffan Sjunnesson visar klockor i Kristianstadsmontern! Foto 2008, Bo Nilsson, reportage Kristianstadsbladet.

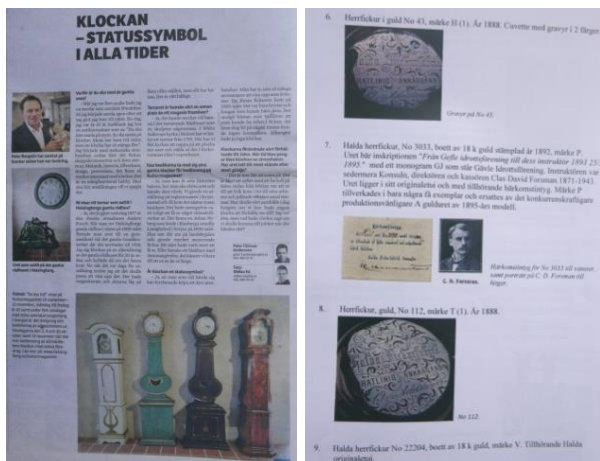
2010 Malmö Kronprinsen
Uren framför allt (5 veckor)

Artikel från utställningen på Kronprinsen 2010. Minnenas Journal no 1, 2011

2011 Helsingborg Kulturmagasinet *Ge oss Tid! (10 veckor)*

Reportage HD 2011   Utställningskatalog

Utställningarna har tjänat föreningens syfte väl, att utöka kunskapen om gamla ur. Varje utställning har direkt eller indirekt bidragit till att vi värvat nya medlemmar. Utöver att träffa likasinnade, eller intresserade som kan bli "urtokiga", så är det stimulerande för det egna intresset att engagera sig i en utställning.

Teman lyfts fram, föremål väljs ut och snyggas till inför utställningen. Efterforskningar och dokumentation vidtar med målet att spegla hur mångfacetterat vårt intresse är. Bedömning av allmänhetens ur samt föredrag har varit återkommande företeelser.

Även de tillfälliga utställningarna har väckt uppmärksamhet och gynnat vår förening. T.ex. när vi bemannat urmakeriet på Fredriksdals Museer och trädgårdar i samband med Mikaeli marknad. 200 besök i den minimala lokalen räknade vi till vid ett tillfälle.

Urmakerikurser

1977-1981 anordnades kurser i enklare urmakeri. Handedare var våra medlemmar Staffan Sjunnesson, Ingvar Månsson, Inge Willman samt Lennart Thuring. Deltagarna höll till i handledarnas bostäder/verkstäder.

2012 Kulturmagasinet Helsingborg – Mikaeli marknad. Ingvar Nilson och Peter Borgelin bemannar urmakeriet.

Sedan 13 år bedrivs en urmakerikurs i Eslöv hos vår medlem Sven Åke Ståhl. Merparten av kursdeltagarna är medlemmar i vår förening, eller blir det när Sven Åke upplyst dem om att vi finns!

Medlemmars tillverkning av egna ur
Flera av våra medlemmar har tillverkat egna ur. Kjell-Otto Appelkvist, Nils Persson, Albin Schaefer samt Bengt Svensson är några exempel.

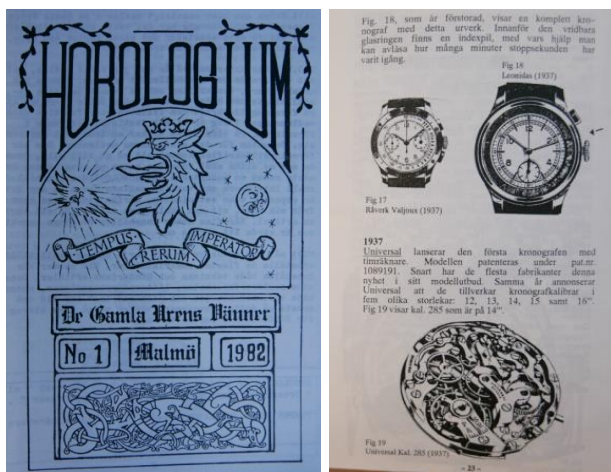
Nils Persson Karlshamn visar 2003 sitt egenhändigt tillverkade golvursverk.

Dokumentation - Skånska urmakare

En arbetsgrupp med Bertil Norin i spetsen bildades och mycket information om tidigare okända Skånska urmakare har samlats in. Det pågår fortlöpande även en inventering och dokumentation av tornur i Skåne.

Horologium

Peter Borgelin tog initiativ till en föreningstidskrift vars första nr kom ut hösten 1982. Det var vår medlem Lennart Thuring som ritade omslaget och även var upphovsman till det lämpliga namnet HOROLOGIUM. Nr 5 år 1990 blev det sista numret.

Horologium

Tornuret i Södra Sallerups kyrka

Våren 2011 gjorde vi en överenskommelse med Södra Sallerups församling i Malmö att rengöra det gamla tornursverket som installerades i kyrktornet på midsommarafton 1785. Verket är tillverkat av Malmöurmakaren Lars Jacobsson Högberg, verksam 1773-1795. Arbetsgruppen, som bestod av 7-8 medlemmar, rensade verket från rost, delarna behandlades med ofärgad linolja, och allt monterades under ledning av vår medlem Sven Åke Ståhl. Vi genomförde arbetet fördelat på tre tillfällen. Kyrkan är sedan några år i

malpåse men tanken är att det stora urverket i framtiden skall ställas ut för allmän beskådan.

Harry Magnusson och Bertil Norin prövar pendeln..

Utbyte andra länder

Sedan några år har vi utbytt kallelser med Dansk Horologisk Selskab och våra respektive medlemmar korsar ibland sundet och gästar föredrag.

Auktioner

Föreningen fick 1984 förtroendet att sälja delar av förra medlemmen Bo Perssons samling av verktyg, ur m.m. Föreningsauktionen omfattade hela 330 rop! 1986 började vi med våra årliga föreningsauktioner, vilka visat sig vara ett uppskattat inslag i föreningens verksamhet. I den första auktionskommittén ingick Peter Borgelin, Gert Schölin samt Bengt Svensson. Tänka sig i år är det auktion nr 32!

Resor

Vår medlem Thor Thordarson var upphovsman till en bussresa 1982. Det var 24 deltagare inkl. anhöriga och medlemmar från systerföreningar. Färden gick till nio av Europas främsta urmuseer och tre fabriksbesök ingick i det digra programmet. Vår medlem Peter Borgelin har anordnat tre utlandsresor. 2014 gick färden till Glashütte och Dresden. 2015 besökte vi Schwarzwald och våren 2017 var vi i London.

Mitt inträde i föreningen

Sommaren 1979 är jag på tillfälligt besök i Malmö och i avvaktan på att min far skall avsluta sitt arbete strosar jag runt i Malmö på egen hand. Får ett tips om att det finns en affär som har mycket klockor i närheten av Davidhallstorg. Stegar in i en butik fylld med gamla klockor. Innehavaren, antikurmakaren Ingvar Månsson, är nyfiken och undrar varför en ung man intresserar sig för klockor?

"Nja" säger jag lite tvekan "egentligen samlar jag på gamla mynt men har börjat intressera mig för klockor också".

Ingvar med eftertryck: *"Du skall inte samla på gamla mynt, ett mynt har bara två sidor, en klocka har många fler".*

Med tiden insåg jag att han hade rätt!

Hösten 1980 blir jag medlem i DGUV och "fadder" var antikurmakare Inge Willman vars verkstad på Föreningsgatan med mängder av skeppskronometrar gjorde stort intryck på en yngling. Första mötet jag bevistar äger rum samma höst. Jag minns särskilt att Staffan Sjunnesson uttryckte tillfredsställelse över att jag var så ung. Staffan: *"då är jag inte den som är yngst längre".*

Tänka sig, nu snart 40 år senare så är vi fortfarande aktiva i samma förening och som tur är så är jag inte yngst i föreningen längre!

Framtiden

Det finns ett stort intresse för gamla ur bland allmänheten. En bidragande orsak är internet. Vi måste vara fortsatt aktiva för att fånga in nya medlemmar och vår ambition är att fortsätta med olika mötesteman, föreningsauktioner, utflykter samt när tillfälle ges ställa ut klockor!

De närmaste åren behöver DGUV i Sverige gemensamt ta nya grepp för att inte tappa i attraktionskraft. Några förslag:

- Hemsida, att skapa en modern hemsida där det finns information för allmänheten och ett forum öppet för alla. En medlemsförmån kan vara att det är möjligt att ladda ner bilder, filmer, register etc. via inloggning på hemsidan.
- Press, TV och radio, medverka!
- You Tube, bidra med filmer samt vara med på Facebook, (en grupp har redan bildats för DGUV Sverige).
- "Öppet hus" på urmakarskolan i Motala. Bertil Norin representerade under flera år vår förening som utställare på urmakarskolan i Borensberg.

Johan Borgelin, visar sina favoritklockor i samband med urutställningen på Kronprinsen 2010.